

Pilvo aortos aneurizmos (AAA) atrankinė patikra

**Ką turite
žinoti**

**Greitas, nemokamas ir neskausmingas skenavimas 65 m. ir
vyresniems vyrams**

Kam skirtas šis lankstinukas?

Šis lankstinukas skirtas visiems Šiaurės Airijoje gyvenantiems 65 m. ir vyresniems vyrams. Jame pateikiama informacija apie pilvo aortos aneurizmos patikrą (dar vadinamą AAA atrankine patikra). AAA atrankinė patikra - tai greitas, paprastas ir neskausmingas ultragarso tyrimas, atliekamas nemokamai.

Kam skirtas šis lankstinukas?

Šiame lankstinuke rasite:

- kas yra AAA
- kas nutinka, kai atliekama AAA atrankinė patikra
- kokie galimi rezultatai
- kas vyks toliau

Tai turėtų padėti jums nuspręsti, ar norite pasitikrinti.

Kas turėtų pasitikrinti?

Kviečiame visus 65-erių m. vyrus dalyvauti AAA atrankinės patikros programoje, nes ši liga dažniausiai pasitaiko 65 m. ir vyresniems vyrams. Vyresni nei 65 m. vyrai, kurie anksčiau nesitikrino, gali kreiptis į patikros programos tarnybą telefonu 028 9615 1212.

David, Newtownards

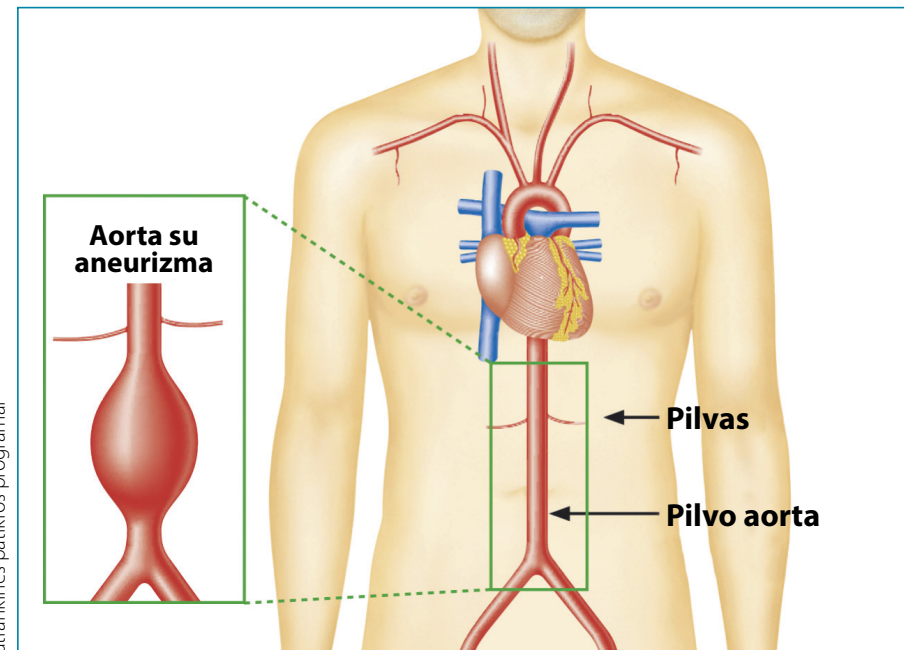
Kai atvežiau žmoną į ligoninę, į rentgeno skyrių, pamačiau plakatą. Pagalvojau, kad tai gera idėja, todėl paskambinau susitarti dėl vizito. Buvau patenkintas, kad man greitai paskyrė vizitą ir kad jis buvo veiksmingas. Skenavimas buvo atliktas paskirtu laiku, labai greitai, ir aš buvau labai patenkintas, kad rezultatus gavau iš karto.

Kas yra AAA?

Aorta yra pagrindinė kraujagyslė, kuria kraujas tiekiamas į jūsų organizmą. Ji eina nuo širdies žemyn per krūtinę ir pilvą.

Kai kuriems žmonėms senstant pilvo aortos sienelė gali susilpnėti ir išsipūsti sudarydama aneurizmą, kuri panaši į susidėvėjusio automobilio padangos iškilimą. Jis vadinamas pilvo aortos aneurizma (AAA).

Padėka Anglijos NHS (liet. Nacionalinės sveikatos priežiūros tarnybos) AAA atrankinės patikros programai

Jei turite AAA, paprastai nepastebite jokių simptomų. Tai reiškia, kad negalite žinoti, ar turite ją, nes nejaučiate jokio skausmo ir nepastebite kitokių pokyčių. Galite jaustis visiškai sveiki.

Ar AAA yra rimta?

Paprastai aortos plotis yra mažesnis nei 30 mm. Jei jūsų aortos plotis yra nuo 30 mm iki 44 mm, vadinasi, turite nedidelę aneurizmą. Tai nėra rimta, tačiau svarbu, kad aneurizma būtų stebima, ar ji nedidėja.

Jei jūsų aortos plotis yra nuo 4,5 mm iki 54 mm, vadinasi, turite vidutinio dydžio aneurizmą. Jei aneurizma toliau didėja, tai gali tapti rimta grėsme, todėl vėlgi svarbu, kad ji būtų stebima. Dauguma aneurizmų didėja labai lėtai, todėl vyrams, turintiems mažą ar vidutinio dydžio AAA, gali niekada neišsivystyti didelė AAA.

Jei jūsų aortos plotis yra 55 mm arba didesnis, vadinasi, turite smarkiai padidėjusią aneurizmą. **Smarkiai padidėjusi aneurizmos pasitaiko retai, tačiau gali sukelti labai rimtą grėsmę.** Kai aortos sienelė išsitempia, ji susilpnėja ir gali plyšti. Plyšusi aneurizma sukelia sunkų vidinį kraujavimą ir 8 iš 10 atvejų baigiasi mirtimi.

Kaip dažnai pasitaiko ši būklė?

Maždaug 1 iš 80 Šiaurės Airijoje patikrintų 65 m. amžiaus vyrų turi AAA. Vyresniems nei 65 m. vyrams, kurie niekada nesitikrino, kyla didesnė rizika.

Kam gresia didžiausia rizika?

Vyrai šešis kartus dažniau nei moterys serga AAA, todėl moterims nesiūloma atlikti atrankinės patikros. Rizika susirgti AAA priklauso nuo jūsų amžiaus ir genų. Rizika susirgti AAA padidėja, jei jūsų broliui, seseriai ar tėvui yra arba buvo nustatyta pilvo aortos aneurizma.

Kiti žinomi veiksniai, didinantys AAA riziką ir dydį, yra šie:

- rūkymas;
- aukštas cholesterolis;
- aukštas kraujospūdis.

Tačiau AAA gali atsirasti ir vyrams, kurie nepriklauso nė vienai iš minėtų kategorijų.

Ar galima kaip nors išvengti AAA?

Tyrimai tęsiami, tačiau vis dar nėra žinoma, kaip išvengti AAA. Sveikesnis gyvenimo būdas yra geriausias kelias sumažinti AAA riziką, tačiau jis visiškai nepanaikina šios galimybės.

Kodėl svarbu atlikti atrankinę patikrą?

AAA atrankinė patikra gelbsti gyvybes, nes padeda aptikti dideles aneurizmas prieš joms plystant. Patikra – veiksmingiausias būdas nustatyti, ar jums yra AAA, nes mažai tikėtina, kad pajusite kokius nors simptomus ar skausmą.

Atliekant AAA atrankinę patikrą atliekamas paprastas, neskausmingas pilvo ultragarsinis tyrimas. Taip galime anksti rasti aneurizmas ir jas stebėti arba gydyti. Tai labai sumažina tikimybę, kad aneurizma plyš ir sukels rimtų problemų.

Kas yra ultragarsinis tyrimas?

Ultragarsinis tyrimas yra saugus, neskausmingas ir patikimas tyrimas. Jis labai greitas, paprastai trunka apie 10 min. Tas pats metodas naudojamas kūdikio vystymuisi nėštumo metu tirti.

Ar patikimas ultragarso tyrimas?

Aneurizmoms nustatyti naudojamas skenavimas yra labai patikimas. Joks atrankinės patikros testas nėra visiškai tikslus, tačiau labai retai pasitaiko, kad vyrui išsivysto didelė aneurizma, jei atrankinės patikros metu aneurizma nebuvo randama. Kartais tyrimą atliekantis asmuo negali aiškiai matyti aortos. Dėl to nerimauti nereikėtų, nes jūsų paprašys atvykti kitam skenavimui, paprastai kitą dieną.

Ar atrankinė patikra kelia kokią nors riziką?

Atliekant atrankinę patikrą ultragarsu, pavojaus nėra. Tačiau patikros metu aptiktas dideles aneurizmas gali tekti gydyti. Prieš pradėdant gydymą, bus aptarta rizika ir nauda.

William, Newtownards

Atvykęs atlikti skenavimo nervinausi, nes nesilankau pas bendrosios praktikos gydytoją. Mano šeima paskatino mane vykti kartu ir džiaugiuosi, kad taip ir padariau. Dabar, po man atlikto skenavimo, jaučiuosi laimingas ir jaučiu palengvėjimą.

Kas vyks per pirmąjį mano atrankinės patikros apsilankymą?

Kai atvyksite į vietinę patikros kliniką, mes:

- patikrinsime jūsų asmeninius duomenis;
- paaiškinsime, kas vyks skenavimo metu;
- gausime jūsų sutikimą;
- suteiksime jums galimybę užduoti klausimus.

Skenavimo metu:

- paprašysime jūsų atsigulti ir pakelti ar atsisėgti marškinius - jums nereikės nusirengti
- ant pilvo užtepsime vėsaus gelio
- perbrauksime nedideliu skeneriu per jūsų pilvo odą
- žiūrėsime į aortos vaizdą ekrane ir atliksime matavimus.

Po skenavimo:

- iš karto pasakysime rezultatus
- rezultatus pranešime jūsų bendrosios praktikos gydytojui
- prireikus teiksime papildomą informaciją ir paramą.

Galimi keturi rezultatai

Aneurizma neaptikta

Tai reiškia, kad jūs: **neturite AAA**. Vėlesnė stebėseną nereikalinga ir **daugiau nebūsite pakviesti į atrankinę patikrą**, nes labai mažai tikėtina, kad vėliau gyvenime jums išsivystys aneurizma, kurią reikės operuoti. Skenavimo rezultatai bus perduoti jūsų bendrosios praktikos gydytojui. **Daugiau nei 98 % vyrų aneurizma nebus aptikta.**

Maža AAA

Maždaug 1 iš 80 patikrintų vyrų turi mažą AAA. Dauguma aneurizmų didėja labai lėtai, todėl daugeliui vyrų, turinčių mažą AAA, niekada neišsivystys vidutinė ar didelė AAA.

Kas vyks toliau?

- Gausite informacinį lankstinuką, kuriame bus nurodyta, kokie jūsų skenavimo rezultatai.
- Kraujagyslių slaugos specialistas su jumis susisieks per dvi darbo dienas.
- Gausite laišką su skenavimo rezultatais, o kopija bus išsiųsta jūsų bendrosios praktikos gydytojui.
- Jūsų bendrosios praktikos gydytojas galbūt norės skirti jums vaistų, stebėti jūsų kraujo spaudimą ir patarti, kaip sveikiau gyventi.
- Gavę AAA rezultatą, susitarkite dėl vizito pas savo bendrosios praktikos gydytoją, kad pasitikrintumėte savo ūgį, svorį ir kraujospūdį.
- Svarbu reguliariai tikrinti aneurizmos dydį, nes jei ji didės, gali tekti tikrinti dažniau.
- **Kasmet** pakviesime jus ultragarso tyrimui, kad stebėtume aneurizmos didėjimą.

Vidutinio dydžio AAA

Maždaug 1 iš 500 patikrintų vyrų diagnozuojama vidutinio dydžio AAA. Dauguma aneurizmų didėja labai lėtai, todėl kai kuriems vyrams, turintiems vidutinio dydžio AAA, niekada neišsivysto didelė AAA.

Kas vyks toliau?

- Gausite informacinį lankstinuką, kuriame bus nurodyta, kokie jūsų skenavimo rezultatai.
- Kraujagyslių slaugos specialistas su jumis susisieks per dvi darbo dienas.
- Gausite laišką su skenavimo rezultatais, o kopija bus išsiųsta jūsų bendrosios praktikos gydytojui.
- Jūsų bendrosios praktikos gydytojas galbūt norės skirti jums vaistų, stebėti jūsų kraujo spaudimą ir patarti, kaip sveikiau gyventi.
- Gavę AAA rezultatą, susitarkite dėl vizito pas savo bendrosios praktikos gydytoją, kad patikrintumėte savo ūgį, svorį ir kraujospūdį.
- Svarbu reguliariai tikrinti aneurizmos dydį, nes jai padidėjus, gali tekti atlikti operaciją.
- Pakviesime jus atlikti ultragarso tyrimą **kas tris mėnesius**, kad stebėtume aneurizmos didėjimą.

Ken, Belfastas

Kai man nustatė nedidelę aneurizmą, pasakė, kad dėl to nerimauti nereikėtų, tačiau kas 12 mėnesių reikės atlikti tyrimus. Jie mane nuramino. Kompetentingi asmenys mane nuolat informavo ir dėl to neturiu jokių rūpesčių.

Didelė AAA

Maždaug 1 iš 1000 tirtų vyrų turi didelę AAA.

Kas vyks toliau?

- Gausite informacinį lankstinuką, kuriame bus nurodyta, kokie jūsų skenavimo rezultatai.
- Kraujagyslių slaugos specialistas su jumis susisieks per vieną darbo dieną.
- Nukreipsime jus pas specialistus (ligoninės kraujagyslių skyrių), kurie puikiai išmano aneurizmas.
- Specialistai atliks kai kuriuos tyrimus, pateiks išsamesnę informaciją ir aptars, ar jums galima daryti operaciją. Ne visiems, kuriems nustatyta didelė aneurizma, bus daroma operacija.
- Gausite laišką su skenavimo rezultatais, o kopija bus išsiųsta jūsų bendrosios praktikos gydytojui.
- **Kol didelė AAA negydoma, jums galbūt reikės nevairuoti ir patikrinti visus, su sveikata susijusius, draudimus, pvz. kelionės draudimą.** Jūsų kraujagyslių slaugos specialistas jums patars šiuo klausimu.

Jei jums diagnozuota didelė AAA ir turite kokių nors neatidėliotinių susirūpinimų keliančių klausimų, galite kreiptis į atrankinės patikros programos tarnybą telefonu 028 9615 1212, iki su jumis susisieks slaugytojas specialistas. Taip pat galite kreiptis į savo bendrosios praktikos gydytoją.

Kokie pavojai kyla dėl AAA?

Ne kiekviena aneurizma plyšta, tačiau jei plyšta, tikimybė patekti į ligoninę ir išgyventi operaciją yra labai menka. Plyšusi AAA sukelia sunkų vidinį kraujavimą, kuris 8 iš 10 atvejų baigiasi mirtimi.

Jei atlikus patikrą nustatoma, kad turite didelę AAA, bus įvertintas jūsų tinkamumas chirurginei jos korekcijai. AAA operacija, kaip ir bet kuri kita sunki operacija, yra susijusi su didele rizika, tačiau tikimybė pasveikti yra daug geresnė nei tuo atveju, jei problema ignoruojama ir aneurizma vėliau plyšta. Specialistai su jumis išsamiau aptars galimą riziką. Operaciją išgyvena vidutiniškai 98 % vyrų.

Atrankinė patikra visiškai nepašalina aneurizmos plyšimo rizikos, tačiau tai yra geriausias būdas apsisaugoti nuo šios ligos.

Ar AAA atrankinės patikros metu bus nustatyta kitų problemų?

Ne. AAA atrankinė patikra skirta tik išsiaiškinti, ar turite pilvo aortos aneurizmą. Kitų sveikatos sutrikimų ji nenustato.

Jei nerimaujate dėl savo sveikatos būklės, turėtumėte pasikalbėti su savo bendrosios praktikos gydytoju.

Kaip bus naudojama mano AAA atrankinės patikros informacija?

Šiaurės Airijos AAA atrankinės patikros programa saugos įrašus apie jūsų asmeninę atrankinės patikros informaciją, įskaitant tyrimų rezultatus ir skenavimo vaizdus. Programoje dirbantys darbuotojai gali matyti ir peržiūrėti jūsų įrašus. Bet kokia su jumis susijusi informacija išliks griežtai konfidenciali.

Ši informacija bus naudojama programos kokybei stebėti ir tobulinti, bei gerinti atrankinės patikros darbuotojų patirtį. Tai svarbi bet kurios atrankinės patikros programos dalis. Ji taip pat gali būti naudojama audito, mokslinių tyrimų, švietimo ir mokymo tikslais sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos srityse. Tokiu atveju jūsų asmens identifikavimo duomenys bus pašalinti.

Kokia yra atrankinės patikros nauda ir rizika?

Ar norite tikrintis dėl AAA, sprendžiate patys. Atrankinės patikros nauda akivaizdi, tačiau taip pat turėtumėte apsvarstyti ir galimą riziką.

Nauda:

- Atliekant AAA patikrą, naudojamas ultragarsinis skenavimas yra greitas, neskausmingas ir paprastas procesas.
- AAA dažnai sukelia tik keletą arba nebūna jokių akivaizdžių simptomų, bet jei ji bus palikta didėti, ji gali plyšti pilvo viduje ir sukelti pavojingą kraujavimą. Maždaug 8 iš 10 žmonių su plyšusia AAA miršta, iki jie patenka į ligoninę arba neišgyvena skubios chirurginės operacijos, mėginant ją sutvarkyti. Siūlome atrankinę patikrą, kad galėtume anksti rasti aneurizmas ir jas stebėti arba gydyti.

- AAA atrankinė patikra sumažina riziką mirti dėl aneurizmos plyšimo.
- Planinga AAA operacija (pvz. kai AAA nustatyta per atrankinę patikrą) dažnai yra labai sėkminga.

Rizika:

Nėra jokios rizikos dėl atrankinės patikros tyrimo, tačiau yra rizika, kad:

- nerimausite dėl to, kad jums pasakė, jog turite potencialiai gyvybei pavojingą būklę;
- bus sunkių komplikacijų atliekant operaciją, kuri atliekama, kad koreguoti AAA

Apsisprendimas būti patikrintam

Prieš nusprendžiant, ar norite dalyvauti AAA atrankinėje patikroje, gali būti naudinga apsvarstyti toliau pateiktą informaciją:

- Atliekant AAA atrankinę patikrą gali būti nustatyta AAA, kuri galbūt ir negydoma gali neplyšti ir nesukelti jokio pavojaus. Tačiau neįmanoma nustatyti, kurios aneurizmos per žmogaus gyvenimą plyš ir kurios ne.
- Kol smarkiai padidėjusi AAA negydoma, gali tekti nebevairuoti ir patikrinti su sveikata susijusį draudimą, pvz. kelionių draudimą.
- AAA atrankinė patikra visiškai nepašalina aneurizmos plyšimo grėsmės, tačiau tai yra geriausias apsaugos būdas.

Atsisakymas atlikti atrankinę patikrą

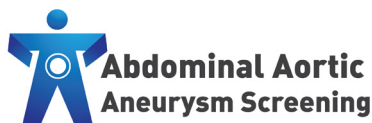
Dalyvavimas atrankinėje patikroje yra asmeninis pasirinkimas. Kreipkitės į AAA atrankinės patikros programos tarnybą, **028 9615 1212** jei norėtumėte aptarti galimybę atsisakyti atrankinės patikros programos.

Kaip gauti daugiau informacijos?

Jei norite gauti daugiau informacijos arba šį lankstinuką kita kalba ar formatu:

- skambinkite į AAA atrankinės patikros programos tarnybą telefonu **028 9615 1212**
- apsilankykite interneto svetainėse: nidirect.gov.uk/aaa arba www.publichealth.hscni.net
- kreipkitės į savo bendrosios praktiko gydytoją.

Informacijos ir pagalbos taip pat galite gauti iš „Circulation Foundation“, JK labdaros organizacijos, skirtos žmonėms, sergantiems kraujagyslių ligomis. Apsilankykite jų svetainėje adresu: www.circulationfoundation.org.uk

Public Health Agency

12-22 Linenhall Street, Belfast BT2 8BS.
Telefonas: 0300 555 0114 (vietinis tarifas).
www.publichealth.hscni.net

Mus rasite:

